

Informații cu privire la acțiunile întreprinse ca urmare a plângerii înregistrate cu numărul de referință CHAP (2013) 2870

Comisia Europeană face referire la o serie de plângeri pe care le-a primit cu privire la eventuala utilizare abuzivă a contractelor cu durată determinată succesive în sectorul public din Italia.

Angajații vizați sunt:

- personalul angajat în învățământul superior din domeniul artelor și al muzicii (AFAM), inclusiv în academii de muzică, academii de artă și academii de dans
- personalul angajat în fundațiile lirico-simfonice italiene
- personalul didactic și personalul administrativ, tehnic și auxiliar (ATA) din școlile și instituțiile de învățământ de stat
- personalul care lucrează în instituții publice de cercetare

Legislația UE aplicabilă

Clauza 5 alineatul (1) din acordul-cadru cu privire la munca pe perioadă determinată, încheiat între CES, UNICE și CEEP, anexat la Directiva 1999/70/CE („acordul-cadru”)¹ prevede că, pentru a preveni abuzurile care rezultă din folosirea contractelor sau a raporturilor de muncă pe perioadă determinată succesive, statele membre introduc, acolo unde nu există măsuri legale echivalente, una sau mai multe dintre următoarele măsuri:

- (a) motive obiective care să justifice reînnoirea unor asemenea contracte sau raporturi de muncă;
- (b) durata totală maximă a contractelor sau raporturilor de muncă pe durată determinată succesive;
- (c) numărul de reînnoiri ale unor asemenea contracte sau raporturi de muncă.

Pentru respectarea clauzei 5 alineatul (1) din acordul-cadru, este necesar să se verifice că reînnoirea contractelor sau a raporturilor de muncă cu durată determinată succesive urmărește să acopere nevoi provizorii și că nicio dispoziție națională nu este utilizată pentru a satisface nevoi permanente și durabile ale angajatorului în materie de personal².

Comisia evaluează conformitatea legislației italiene care reglementează situația angajaților din sectorul public cu clauza 5 din acordul-cadru cu privire la munca pe durată determinată, care obligă statele membre să adopte măsuri pentru a preveni utilizarea abuzivă a contractelor cu durată determinată succesive.

În septembrie 2016, o instanță civilă italiană (*Tribunale di Trapani*) a solicitat Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) să pronunțe o decizie preliminară, solicitând îndrumări privind existența unei prevederi în legislația italiană referitoare la protecția efectivă - în

¹ Directiva 1999/70/CE a Consiliului din 28 iunie 1999 privind acordul-cadru cu privire la munca pe durată determinată, încheiat între CES, UNICE și CEEP, JO L 175, 10.7.1999, p. 43.

² A se vedea în acest sens hotărârea din 26 ianuarie 2012, *Kücük*, C-586/10, EU:C:2012:39, punctul 39 și jurisprudența citată și hotărârea din 26 noiembrie 2014, *Mascolo și alții*, C-22/13, C-61/13, C-63/13 și C-418/13, EU:C:2014:2401, punctul 101.

special compensație corespunzătoare - a angajaților din sectorul public ale căror drepturi prevăzute în clauza 5 alineatul (1) din acordul-cadru au fost încălcate³.

Această problemă s-a pus într-un context în care normele naționale în acest sens s-au aplicat diferit în cazul angajaților din sectorul privat și al celor din sectorul public. Dacă un lucrător este angajat în sectorul privat pe o perioadă care depășește limita prevăzută în contract sau care depășește limita maximă de 36 de luni, legislația italiană prevede conversia automată a contractului de angajare pe perioadă determinată într-un contract de angajare pe perioadă nedeterminată în sectorul privat. În schimb, atunci când este vorba de angajați din sectorul public, compensațiile se limitează la o sumă forfetară și la plata de daune-interese pentru pierderea oportunităților favorabile.

În hotărârea sa din 7 martie 2018 (cauza C-494/16, *Santoro*), CJUE a confirmat că statele membre pot să rezerve un tratament diferit utilizării abuzive a contractelor cu durată determinată succesive în sectorul public, cu condiția să existe alte măsuri eficiente.

CJUE a mai confirmat că, având în vedere că nu există o obligație legală de conversie a contractelor de angajare pe perioadă determinată în contracte de angajare pe perioadă nedeterminată pentru lucrătorii din serviciul public (deoarece cei din urmă trebuie să reușească la un concurs general înainte să poată deveni angajați permanenți), acești lucrători nu au dreptul la o indemnizație menită să compenseze netransformarea contractului, la care au dreptul angajații din sectorul privat. Cu toate acestea, angajații din sectorul public ar trebui să aibă dreptul la o indemnizație pentru pierderea unor oportunități. Calculul acestei indemnizații rămâne în sarcina instanței naționale, însă CJUE a indicat, făcând referire la dificultățile inerente demonstrării existenței unei pierderi de oportunități, că sarcina de a demonstra că această pierdere de oportunități nu a existat nu ar trebui să îi revină angajatului.

O sarcină a probei excesivă ar putea elimina eficiența unei măsuri. CJUE a constatat că, având în vedere dificultățile inerente demonstrării existenței unei pierderi de oportunități, un mecanism de prezumții menit să garanteze lucrătorului care a suferit, din cauza folosirii abuzive a unor contracte pe durată determinată succesive, o pierdere a unor oportunități de angajare, posibilitatea de a elimina consecințele unei astfel de încălcări a dreptului Uniunii ar îndeplini cerința privind eficacitatea.

CJUE indică de asemenea și alte măsuri existente pentru a preveni și pentru a sancționa folosirea abuzivă a contractelor pe durată determinată, precum răspunderea organelor de conducere, astfel cum este consacrată în articolul 36 alineatul (5) din Decretul legislativ nr. 165/2001.

CJUE concluzionează că instanța de trimitere este cea care trebuie să verifice dacă sancțiunile existente impuse autorităților publice (indemnizația forfetară, indemnizația pentru compensarea pierderii unei oportunități și responsabilitatea organului de conducere) sunt suficient de eficiente și disuasive pentru a garanta deplina eficacitate a normelor adoptate în temeiul acordului-cadru.

Astfel, CJUE face din nou referire la importanța posibilității pentru angajat să se bazeze pe prezumția că statul este cel care trebuie să dovedească că angajatul care a făcut obiectul unor contracte pe durată determinată succesive și abuzive nu s-a confruntat cu pierderea unor

³ Cauza C-494/16, *Santoro*, EU:C:2018:166.

oportunități de a găsi un loc de muncă sau că, în cazul în care ar fi fost organizat în mod legal un concurs de recrutare, el nu l-ar fi promovat.

Hotărârea va facilita pe viitor obținerea de către lucrătorii din sectorul public italian care au făcut obiectul unor contracte pe durată determinată succesive și abuzive a unor indemnizații pentru pierderea unor oportunități din cauza acestor contracte pe durată determinată succesive și abuzive.

Mai mult, în cadrul unor proceduri distincte, (cauza C-494/17 Rossato)⁴, Corte d'Appello di Trento a solicitat CJUE să pronunțe o hotărâre preliminară, solicitând îndrumări privind existența unei prevederi în Legea nr. 187 din 2015 referitoare la protecția efectivă – în special o compensație corespunzătoare – a angajaților AFAM ale căror drepturi prevăzute în clauza 5 alineatul (1) din acordul-cadru au fost încălcate. Instanța de trimitere a întrebat dacă măsurile prevăzute în Legea nr. 187 din 2015 sunt proporționate, suficient de eficiente și cu un efect disuasiv suficient pentru a asigura eficacitatea clauzei 5 alineatul (1) din acordul-cadru privind munca pe durată determinată.

Comisia așteaptă pronunțarea unei hotărâri în această cauză.

Comisia evaluează conformitatea legislației italiene care reglementează situația angajaților din sectorul public cu clauza 5 din acordul-cadru privind munca pe durată determinată. Înainte de finalizarea evaluării, Comisia va aștepta hotărârea CJUE în cauza C-494/17 Rossato, care va fi relevantă pentru evaluarea menționată mai sus. Recenta hotărâre în cauza C-494/16 Santoro a clarificat chestiunile referitoare la adecvarea dreptului la o indemnizație și va facilita pe viitor obținerea de către lucrătorii din sectorul public italian care au făcut obiectul unor contracte pe durată determinată succesive și abuzive a unor indemnizații pentru pierderea unor oportunități din cauza acestor contracte pe durată determinată succesive și abuzive.

Comisia va informa reclamanții prin intermediul acestui site internet⁵ cu privire la rezultatele anchetei Comisiei și cu privire la eventualele acțiuni pe care Comisia poate decide să le întreprindă ca urmare a acestei anchete.

⁴ Cauza C-494/17 Rossato.

⁵ https://ec.europa.eu/info/about-european-commission/contact/problems-and-complaints/how-make-complaint-eu-level/joining-similar-complaints/decisions-multiple-complaints_ro